

ցան աստի երթալ յուխտ և յերկրպագութիւն Վանուցն Գլակայ Ս. Կարապետի 'ի Տարօն:

Ինչպէս նոյն հարազատ որդիք Մայր Աթոռոյս Զերմեռանդութեամբ և լի փափաքանօք զիմած էին յուխտ և յերկրպագութիւն Ս. Տաճարիս, նոյնպէս միաբանութիւնս ջանաց զարժանին մեծարանս և զընդունելութիւնս մատուցանել նոցին և միտիմարել զնոսա, որք հոգեւոր սիրով և Զերմեռանդութեամբ բորբոքեալ՝ այնքան հեռաւոր տեղերէ փութացած էին զալ յայցելութիւն՝ յուխտ և յերկրպագութիւն հինօրեայ և ազգիս պարծանք Ս. Տեղւոյս:

Խոյնաբերութեան Արարար Անաբերոյ

Արդէն քաջ յայտնի է մեր աղգակիցներին այս տարուայ հացի պակասութեան ամենայն հանգամանքները, որոնք Աղէքսանդրապօլսն չեն վերաբերուի, որովհետեւ կարող եմ ասել, Աղէքսանդրապօլս հազիւ է տեսած 40 տարուայ շրջանում երկու կամ երեք թանգութիւններ. առաջինները՝ կարկէն է ասել մորեխէ, պատերազմի, կամ որ և իցէ պատահմունքներից է պատահած. իսկ այժմեան թանգութիւնը ուղինչից չէ, եթէ ոչ մերաքաղաքացի արծաթասէր մի քանի անհատներից, որովհետեւ առատ ժամանակը զիղեցին շտեմարաններում. համարեա իւրաքանչիւրին մէջ հազար, երկու հազար, և մինչև անգամ հինգ հազար սոմար(*) ցորեան, և այսպիսի թանգութեան գլխաւոր պատճառն եղան, որոնք դեռ ևս սպասումն մինչև ցայսօր մի այլ ևս թանգութեան, որ քոյնէ մինչև 1 րուբլէ 20 կոպէկի է ծախվում. 'ի հարկէ մեր քաղաքի զրութեան ծանօթները կ'հասկանան այդ թանգութեան ցաւալի զրութիւնը, որովհետեւ մեր քաղաքը համարեա միշտ ալիւրի փութը էրեւոյն կամ քոյնէ կոպէկի, կամ

միտիգը էլ աւելի է գնած, և այդ էժանութեան համար է, որ ապրում է Աղէքսանդրապօլս. ապա թէ ոչ՝ մի վաճառաշահ քաղաք չէ:

Մեր համաքաղաքացի Յարոյ Յովհաննէս Կորանանցը և Պետրոս Զիթողձեանցը տեսնելով հասարակութեան այդ ցաւալի զրութիւնը, մտերումը ցրուեցին ալիւր իւրաքանչիւր անձեռնահասներին. Առաջինն՝ 50 Դր+ ալիւր, տալով ալիւրի հետ ամեն մի փթի համար 10 կոպէկ, փայտի փող, և երկու մմ. և Երկրորդը 75 Դր+ ալիւր, ըստ ինչպէս կ'լսենք հաւատարիմ աղբիւրներից՝ կրկին Զիթողձեանցը մտադիր էր ժանկու 20 սոմար ցորեան. դեռ ևս չեն ամաչում և չեն նախանձում այն հարուստները, որոնց ամբարներում զիղուած կայ վերոյիշեալ գումար ցորեանները. և Ռոցա այդ աղքատաւիրութեան կերպը այս յառաջին անգամն է, որ տեսնուեմեր քաղաքը, և ճշմարիտը խոստովանելու է, որ մեծ օգնութիւն արած են հասարակութեանը այսպիսի նեղ ժամանակում. Ռոցա այդ նախաշաւիղ առաքինութեանը անտարակոյս հետեւելով և մի քանի ողորմած իշխաններ, նոքա ևս առնելու են որ և իցէ մի բարերարութիւն մեր խեղճ հասարակութեանը. ահա հրապարակաւ յայտնում ենք հասարակութեան և իմ կողմից, մեր սրտերի անչափ գոհութիւնը, աղօթելով նոցա կենաց երկարատեւութեան համար:

Կարապետ Մասիկեանց

Ի 20 Ապրիլի 1870 ամի

յԱղէկսանդրապօլ:

ԲԻԻԶԱՆԴԵԱՆ ՍՈՒՐԷԱՆԴԱԿԷ.

Թայտնի է թէ՛ Արմաշի եկեղեցին ի հիմանց նորոգութեան կարօտ ըլլալով, բաւական ժամանակէ հետէ վար առնուած և նորոգութիւնը ըսկսուած, սակայն դժբաղդաբար վանքին աղքատութեան և զրամական հանգանակութեանց նուազութեան պատճառաւ դադրած է շինութեան գործը:

Պատուարժան Միաբանութիւնը՝ որ վերջին օրերս բոլորովին ամփոփ վիճակի մէջ կգտնուի, զը-

(*) Այն մի սոմարը 20 Ռուսական փութէ:

լուին ունենալով իւր Սրբազան վանահայրն, մեծ հոգ կ'ըստանի այս կարեւոր ձեռնարկութիւնը ի գլուխ տանելու համար:

Միաբաններէն արժանապատիւ Ստեփան վարդապետը քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կ'ընտնուի, Հանգանակութեան համար Աղեկսանդիա և Գահիրէ պիտի երթայ, Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակաւ և նշանաւոր անձանց յանձնարարական գրերով բնոնաւորեալ, Բաշվայս եմք որ բնոնաւորեալ կ'վերագառնայ մեր եղբայրսնակ պատուական ազգայնոց առատաձեռնութեան շնորհիւ:

Արմաշի փոքրիկ լապց արդիւնաւոր Միաբանութիւնը արժանի է ամեն ձեռնտուութեան: Անոր ներկայ սալաւապէտ և մելաշիս ու կիրմ վիճակը աներկմիտ կ'ընէ զմեզ թէ՛ ոչ միայն եկեղեցին կրնայ շինել, այլ և շատ աղօթօգուտ գործեր գործել՝ եթէ ձեռնտուութիւն գտնէ:

Արմաշի վանաց Յոյս Ամսթերթը իւր բովանդակած նիւթոց պատուականութեամբը արդարեւ ջինջ հայելի մ'է վանաց և միաբանական Ուխտին աղօթօգուտ ընթացիցը: Բարեբաստ կ'ըլլար Ազգը, եթէ ազգային հարուստ վանօրէից վիճակը Արմաշի վանքինէն քառապատիկ նուազ բարւոք ըլլար:

Ուրեմն ի՞նչպէս կրնամք շնորհակալ չըլլալ Արմաշի արդիւնաւոր Ուխտին և ինչպէս ձեռնահաս ազգայնոց համակրութիւն ու օժանդակութիւնը չըհրաւիրել անոր ձեռնարկութեանց համար: Անտարակոյս աւելի օգտակար պիտի ըլլայ Ազգին, եթէ եկեղեցւոյն շինութեան ծանր զբաղմունքէն ազատի ի շնորհս բարեւեր և առատաձեռն ազգայնոց:

Երջանիկ ու յաջող վերագարձ կ'մաղթեմք Արժ. Ստեփան վարդապետին համար:

Փունջ Թիւ 55:

Հետեւեալը, որ Աղեկսանդրիպէն դուրս է և 9 միւռնոյ դիկտ 50 ամսամուտով 1869 ի Ուշալոյս ըստիւն մէջ հրատարակեալ արժանի կը համարուի եւ յոր ընդ աշխարհի կ'աղմանցու Ազգայնոց:

Ամսոյ 24ին մեր Գերա. Ս. Առաջնորդ հնչող յատկապէս Գահիրէէն իջաւ աստ յԱղեքսանդրիա, որպէս զի 27ին՝ որ սրբոց առաքելոցն Պետրոսի և

Պողոսի տօնախմբութիւնն էր, բարեկիւստակ մեծաւուն Եղևուստեան Պօղոս—Պէթին փառաւոր յիշատակի տարեդարձը հանդիսաւոր կերպիւ կատարէ: Նորին Սրբալուծեան գալէն երկու օր ետքը՝ Աղեքսանդրիոյ Յունաց ամենա. Նիքանօր Պատրիարքը վախճանած ըլլալով, նոյն ազգին կ'ըմանէ գերա. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը հրաւիրուեցաւ ներկայ գտնուիլ վախճանելոյն յուղարկաւորութեան հանդիսին և անոր հանգստեան պաշտամանց և աղօթից մասնակցիլ: Մեր Ս. Առաջնորդը քրիստոնէական եղբայրսիրութեամբ ընդունեցաւ այս հրաւերը և Յունաց եկեղեցին հասնելուն, Յունաց Ս. եպիսկոպոսները դերա. Ս. Մեսրոպ սրբադասին թեկեր մտան և բազում յարգանք տալին նստեցաւցին զնա վախճանեալ Պատրիարքին աթոռը, որուն մարմինը տակաւին ներկայ էր եկեղեցւոյն մէջ. ուր՝ ըստ խնդրոյ Յոյն եպիսկոպոսաց, մեր Ս. Առաջնորդը իւր ընկերակից քահանային հետ ըստ Հայկական սովորութեան խիստ վայելուչ կերպիւ հանգստեան համառօտ հանդէս մի կատարեց և սուրբ Աւետարանը կարդաց: Այս պարագայիս մէջ Յունաց կողմանէ ցոյց տրուած մարդասիրական յարգանքը ոչ սակաւ նշանակութեան արժանի է. քանզի հոգեւոր արարողութեանց և հանդիսին նախագահութիւնը մեր սրբազան առաջնորդին մատուցանելով, թափօրին ժամանակ լազմութիւ Յոյն քահանայք և վարդապետք, նմանապէս երկու Յոյն եպիսկոպոսները մեր Առաջնորդին աղջեւէն կերթային. որուն մեծազոյն պատիւ ընելու համար իրենք զաւաղան անգամ չըտնելով, Մեսրոպ սրբաշնորհն առին զայն: Եւ այսպիսի եկեղեցական փառաւորութեամբ յուղարկաւորութեան հանդէսը մինչև Գահիրէի երկաթուղոյն կայարանը հասնելով, երանելոյն մարմինը շոգեկաշիքը դրուեցաւ և փոխադրեցաւ ի Գահիրէ: Իսկ մեր սրբազան Առաջնորդը ետ դարձաւ ուղեկցութեամբ Յունաց կղերին:

Յայտնի է թէ Եգիպտոսի մէջ Յոյները լազմութիւ և ըստ մեծի մասին հարուստ վաճառականք և սեղանաւորք են: Աոնք շատ գոհ ըլլալով մեր սրբազանին այս պարագայիս մէջ ցուցուցած քրիստոնէական եղբայրասիրական ընթացքէն, յատկապէս աջեղութեան եկան և իրենց անկեղծ շնոր-

Հակալուծիւնը մատուցին անոր՝ Բաց յայսմանէ Դեկտեմբերի 23ին կիրակի օրը Յունաց Փոխ Առաջնորդ գերա. Յպիսկոպոսը՝ օրթոտոքս ժողովորեան և իւր մասնաւոր շնորհակալութիւնը մատուցանելու համար մեր եկեղեցին եկաւ ուղեկցութեամբ իւր կողքին, մինչդեռ ժամերգութիւնը կը շարունակուէր. ուստի պատարագը լիննալէն ետեւ վախճանալ Պաշրիարքին հոգւոյ հանգստեանը համար պաշտօն մի կատարուեցաւ, և յետ այնորից յառաջնորդարան եկան. ուր սովորական մեծարանքը ըլլալէ և փոխադարձ շնորհակալութիւններ մատուցուելէ ետեւ, Յունաց գերա. Փոխ—առաջնորդը մեկնեցաւ. նոյն օրը զկնի կէսաւուր, մեր սրբալան Առաջնորդը՝ փոխադարձ այցելութիւն մատուցանելու և միախմբական տեսակցութիւն մի անելու համար Յունաց առաջնորդարանը գնաց, ուր արտաքոյ կարգի փառաւորութեամբ և մեծ պատուով ընդունուեցաւ:

Քաղաքիս Յոյն լուսաւոր գովեստներ և շնորհակալութիւններ կը հրատարակին Հայ հասարակութեան այս եղբայրասէր ընթացքին վրայօք. զոր Յունաց գերա. Փոխ—առաջնորդը պիտի ծանուցանէ, կըսեն, մեր առեւ. Խրիմեան սրբալան Պատրիարքին ի Կ. Պօլիս:

Ուրախ եմք տեսնելով՝ որ Եղիպտոսացի իրենց հոգեւոր առաջնորդին ընտրութեանը մէջ շին սըխալած. վասնզի մի գերա. Մեսրոպ սրբաղանչ ինչպէս այս պարագայիս մէջ, նմանապէս ուրիշ ամեն պարագայից մէջ՝ ազգին պատիւը աւելցնելու միջոցները լաւ կը ծանաչէ և զանոնք ի գործ դնելու բնական յաջողակութիւն մի ունի. յաջողակութիւն՝ որ տեսնուեցաւ նաեւ Իսմայիլիայի մէջ, ուր պատիւ ունեցաւ Աւստրիոյ կայսեր և Գաղղիոյ կայսրուհւոյն ներկայանալու:

Ինչպէս մեր նամակին սկիզբը ծանուցած եմք, սրբոց առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի տօնախմբութեան օրը գերա. Մեսրոպ սրբաղանչ մեծանուն Պօղոս—Պէթրի հոգւոյ հանգստեանը համար հանգիստաւոր պատարագ մատուց և մեծաշուք պաշտօն կատարուեցաւ ի ներկայութեան բաղմամբ ժողովորեան, Եկեղեցական հանդիսին լիննալէ ետեւ, Ասեմափայլ Նուպար փաշան ն. Սրբազնութեան

այցելութիւն մի տալով, մեկնեցաւ Գահիրէ վերադառնալու:

Սրբալուս Արարատեան Թիւ 875

—Մշոյ դաշտին Հայ բնակիչներն հարստահարող քիւրտներէն ՅՈՒ չափ աւաղակներ երկուշարով առաւօտ մայրաքաղաքս բերուելով Բ. Գուռն և անտի բաղմամբ զինուորներով ուղղակի Ռաիւլանութեան դուռ տարուեցան:

Տեսնենք թէ այս վայրենի եղուղակներուն ի՞նչ պատիժ պիտի տնօրինուի:

Ծիածան Թիւ 441

—Նարինէն գրուած նամակներէ կիմանանք թէ յիշեալ քաղաքին նշանաւոր ազգայիններէն Աղաբեան Սողոմոն էֆէնտին իւր մահկանացու կենաց ընթացքը կնքելով, փառաւոր կերպով կատարուել է յուղարկաւորութեան հանդէսը:

Հանգուցեայն իւր կենդանութեանը 50000 շէկ կտակ ըրած է եղեր՝ քաղաքին Չայլարայ ըսուած թաղին մէջ երկու սեռի տղոց համար դպրոցներ հաստատելու. նպատակաւ, որուն գործադրութիւնը ժառանգորդացը կողմանէ մօտեւս պիտի ըլլայ եղեր:

Աղաբեան էֆէնտի այսպէս ազգային անահաբերարաց կարգը կանցնի. Նուտամք այս լուրը թէն քիչ մը ուշ—հոչակելու համար իւր անունը և ձեռնհաս. բայց ալ լայն յառաջադիմութեան վրայ անտարբեր ազգայնոց ալ նոր օրինակ մընծայելու փափաքանօք, Իւր ազգը սիրող ճշմարիտ հայն պարտաւոր է իւր կարողութեան չափ այսպիսի գործերով օգնել ազգին:

Փունջ Թիւ 524

—Ասեմ. Նուպար փաշա, որուն ուրբաթ օրը մայրաքաղաքս հասնիլը ծանուցուած է, երէկ այցելութիւն ըրեր է Խասիլիլի Շահնաւար—Նուպար գիշերօթիկ վարժարանին—Այս հաստատութեան վրայ Նորին վսեմութեան ունեցած սէրը ու խնամքը արդեամբ տեսնուած ըլլալով՝ քաջայայտ եմք որ այս այցելութեան առթիւ նոր շնորհներ ալ ըրած է վարժարանին:

Փունջ Թիւ 526